

La batalla de Cefís, fa 700 anys, a Atenes (Part I)

written by Institut Nova Història | 15 d'octubre de 2022

Som al 13 de març de 1311. A la plana de Queronea l'exèrcit dels francs, comanat pel duc d'Atenes, Gualter de Brienne, amb més de 3.000 combatents i uns 12.000 soldats d'infanteria tenen atrapades les restes de la Companyia Catalana, que els darrers anys, precisament, havien estat ajudant el duc a consolidar el seu poder. La seva força és perillosament dèbil, tan sols 500 cavallers i 3.000 almogàvers a peu. Els catalans s'ho juguen tot. El fracàs sembla segur.

Francesc Xavier Hernández, a la seva monumental Història Militar de Catalunya, explica, amb gràfics i simulacions, el que Antoni Rubió i Lluch ja va apuntar: "Vèncer o morir era llur únic destí. La desesperació els obrí el camí, com els havia fressat abans la venjança. Però en un dia, en poques hores, destruïren el poder franc de la Grècia continental i peninsular. Aquesta victòria llegendària que en la seva època tingué arreu tan fort ressò per força havia de deixar un solc lluminós en la història".

La batalla de Cefis, que Ramon Muntaner cantà èpicament (la impertorbabilitat dels almogàvers, la brillant i enginyosa trampa del pantà, la caiguda del duc en el fang, la matança despietada de milers de soldats i de tots els cavallers excepte dos) va significar moltes coses: pels francesos, el seu segon Azincour mediterrani en menys de vint-i-sis anys (després de la desfeta naval que els catalans havien infligit a la flota franca a la batalla de les illes Formigues, el 28 de juliol de 1285, quan onze galeres catalanes van desarborar la flota francesa de 24 naus, rematada el 4 de setembre següent en una segona victòria definitiva sota el comandament de Roger de Llúria). Per als catalans, obrir la porta de bat a bat a la "pus rica joia que al mon sia". L'Acròpoli, el

castell de Cetines, va ser català durant 80 anys. Quan Pere el Cerimoniós va annexar-se els ducats d'Atenes i Neopàtria, l'imperi català va assolir el seu zenit. La Mediterrània, cap peix ja no gosava alçar-se sobre el mar si no portava lligada a la cua la senyera amb les quatre barres, i els naviliers en regulaven el comerç basant-se en el Llibre del Consolat de Mar, s'havia convertit en el pont de la mar blava per als catalans.

No sembla agosarat aventurar que els anglesos, si aquesta odissea hagués estat part de la seva història, probablement ja n'haurien fet unes 54 pel·lícules, 256 documentals i no sé quantes sèries de la BBC. L'aventura dels catalans a Grècia ho té tot: passió, mort, destrucció, venjança, política, art, violacions, assassinats, traïcions, bellesa, èpica, odi, sang, conquestes. I sexe. Un autèntic hit digne de *prime time*. I les escoles? És una oportunitat excepcional d'explicar als alumnes una part de la seva història, potser l'única que es basa en victòries i aventures llegendàries que haurien de servir per construir un imaginari col·lectiu nacional. Sense mites, qui som?

Quim Torra (part de l'article publicat al diari ARA; 21/4/2011 i al web de l'Institut Nova Història el 7/5/2011)